

Vurderingsveiledning

2011

Samisk som andrespråk, samisk 2 videregående skole (nivå 10) og samisk 3 videregående skole (nivå 7)
SAS1007, SAS1015, SAS1023, SAS1031, SAS1039, SAS1047

Vurderingsveiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen 2011

Denne vurderingsveiledningen gir informasjon om sentralt gitt eksamen og hvordan denne skal vurderes. Vurderingsveiledningen skal være kjent for elever, lærere og foresatte i god tid før eksamen. Sensorene skal bruke vurderingsveiledningen som en felles referanseramme i sitt arbeid.

Vurderingsveiledningen består av en generell del (del 1), som gjelder for eksamen i alle fag, og en fagspesifikk del (del 2).

Del 1

Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen

Sentralt gitt skriftlig eksamen varer i 5 timer. Så langt det er mulig, bør sentralt gitt eksamen være [IKT-basert](#).

Sentralt gitt skriftlig eksamen kan organiseres med eller uten forberedelsesdag. Om det er forberedelsesdag til eksamen i et fag, går fram av del 2 i vurderingsveiledningen.

På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av Internett. Forberedelsesdagen er obligatorisk skoledag. I forberedelsestiden kan eleven samarbeide, hente informasjon og få veiledning.

Hjelpemidler til sentralt gitt eksamen

Sentralt gitt eksamen kan følge to ulike modeller. Hvilke hjelpemidler som er tillatt, avhenger av hvilken av de to modellene som er valgt.

- Modell 1 – Eksamen
Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk, finsk som andrespråk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.
- Modell 2 – Todelt eksamen
Del 1 – Skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler er tillatt.
Del 2 – Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.

Den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningen gir informasjon om hvilken modell som benyttes i det enkelte fag.

Gjennom opplæringen i det enkelte fag skal elevene ha blitt veiledet i å vurdere hvilke hjelpemidler de vil ha nytte av i arbeidet med å løse ulike typer oppgaver. Det er eleven selv, gjerne i samråd med læreren, som finner fram til hvilke hjelpemidler som er formålstjenlige.

Bruk av kilder

Dersom det er aktuelt for eleven å bruke kilder i besvarelsen, må disse oppgis på en etterrettelig måte. Det finnes ulike måter å oppgi kilder på. Det er viktig at kilder som blir brukt til eksamen, oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Dersom sensor mistenker at en besvarelse inneholder kopiert materiale uten kildehenvisning, kan besvarelsen sendes til plagiatkontroll.

Vurdering av eksamensbesvarelser

Læreplanene og forskrift til opplæringsloven er grunndokumenter for vurderingsarbeidet. Forskrift til opplæringsloven §§ 3-25 og 4-18 slår fast følgende:

Eksamen skal organiserast slik at eleven/deltakaren eller privatisten kan få vist kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven/deltakaren eller privatisten slik den kjem fram på eksamen.

Kompetanse er i denne sammenhengen definert som evnen til å møte en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave.¹ Eksamensoppgavene blir utformet slik at de prøver denne kompetansen. Grunnlaget for å vurdere kompetansen elevene viser i eksamensbesvarelsen, er kompetansemålene i læreplanen for fag.²

De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemålene i alle læreplanene for fag. Grunnleggende ferdigheter vil derfor kunne prøves indirekte til sentralt gitt eksamen. Grunnleggende ferdigheter utgjør ikke et selvstendig vurderingsgrunnlag.

Karakterer

Forskrift til opplæringsloven §§ 3-4 og 4-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

- a) *Karakteren 6 uttrykkjer at eleven har framifrå kompetanse i faget.*
- b) *Karakteren 5 uttrykkjer at eleven har mykje god kompetanse i faget.*

---

¹ St.meld. nr. 30 (2003–2004) *Kultur for læring*.

² Forskrift til opplæringsloven §§ 3-3 og 4-3.

- c) *Karakteren 4 uttrykkjer at eleven har god kompetanse i faget.*
- d) *Karakteren 3 uttrykkjer at eleven har nokså god kompetanse i faget.*
- e) *Karakteren 2 uttrykkjer at eleven har låg kompetanse i faget.*
- f) *Karakteren 1 uttrykkjer at eleven har svært låg kompetanse i faget.*

Kjennetegnene på måloppnåelse i den fagspesifikke delen av vurderingsveiledningene beskriver nærmere hva for eksempel "god kompetanse i faget" vil si for et bestemt fag til skriftlig eksamen.

Del 2 Fagspesifikk del

Samisk som andrespråk, samisk 2 og 3 Vg3

SAS 1007, SAS 1015, SAS 1023 Samisk som andrespråk, samisk 2
SAS 1031, SAS 1039, SAS 1047 Samisk som andrespråk, samisk 3

Samisk som andrespråk, samisk 2 og samisk 3 har gjennomgående læreplan, og grunnskolen og videregående skole skal sees i sammenheng.

Læreplanen for faget samisk som andrespråk er bygd opp med kompetansemål på 10 nivåer. De ulike nivåene bygger på hverandre. Elevene kan velge mellom to alternativer, det vil si samisk 2 eller samisk 3 for måloppnåelse på Vg 3 for studieforbereende utdanningsprogram og på Vg 2 for yrkesfaglige utdanningsprogram.

Samisk 2

Dette er et alternativ for elever som kan noe samisk men som ikke behersker språket. Man må regne med at elevene stiller med ulike forutsetninger. Noen har samisk-språklige arenaer i nærmiljøet hvor samisk høres, mens andre har liten kontakt med språket utenom opplæringssituasjonen.

Etter Vg3 på studieforbereende utdanningsprogram skal elevene ha oppnådd kompetansemål for nivå 1-10. Elever som fullfører alle 10 nivå, vil kunne oppnå en språkkompetanse i samisk som gjør dem i stand til å bruke språket skriftlig og muntlig, og de vil ha mulighet til å fortsette med studier på høyere nivå der opplæringsspråket er samisk.

Samisk 3

Dette er et alternativ for elever som ikke kan noe samisk når de begynner med opplæring i samisk, og derfor vil ha nytte av å bruke mer tid på hvert nivå. I samisk 3 skal elevene ha oppnådd kompetansemål for nivå 1-4 etter 10. årstrinn.

Etter Vg3 på studieforbereende utdanningsprogram skal elevene ha oppnådd kompetansemål for nivå 1-7. Det er anledning for elevene å velge å bli vurdert etter kompetansekrav enten etter samisk 2 eller samisk 3. Skolen må gjøre elevene oppmerksom på denne mulighet slik at elevene kan motiveres til å ta sluttvurdering etter samisk 2. Elevene må avgjøre dette senest på begynnelsen av 10. årstrinn.

Eksamensordning

Skriftlig eksamen i samisk som andrespråk, samisk 2 og samisk 3 er trekkfag på linje med programfagene.

Eksamen er en prøve i tekstkompetanse. Elevene skal lese ulike tekster og selv produsere en eller flere tekster på grunnlag av det. Tekstkompetanse er kunnskap om og erfaring med tekster, kompetanse i å lese og skrive tekster, og kompetanse i å vurdere tekster.

Eksamen har én dag til forberedelse og en eksamensdag.

Forberedelsesdag

Til eksamen i samisk som andrespråk, samisk 2 og samisk 3 er det en obligatorisk forberedelsesdag som skal brukes til å forberede seg til eksamensdagen. På et nettsted finner elevene tema med tekst-, bilde- og lydmaterialer som vil være utgangspunkt for eksamensoppgavene. Elevene skal lese, studere og lytte til dette samt ta notater. I løpet av forberedelsesdagen kan elevene samle stoff, bearbeide stoff, diskutere og ta notater. På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt, inkludert bruk av internett. Det er spesielt viktig å notere kilder som kan være relevante, ettersom de som blir brukt på eksamensdagen, skal oppgis i besvarelsene (jf. veiledningen del 1). Elevene skal få veiledning av lærer.

Eksamensdag

Eksamenstiden er fem klokketimer.

På eksamensdagen er alle hjelpemidler tillatt, med unntak av internett og andre verktøy som tillater kommunikasjon. For samisk som andrespråk er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt. Se avsnitt om hjelpemidler i del 1.

På eksamensdagen kan elevene besvare oppgavene enten på PC eller med penn og papir.

Samisk som andrespråk, samisk 2 (kompetansemål 1-10)

Elevene får oppgaver som er relatert til temaet som de fikk på forberedelsesdagen.

Oppgavesettet i samisk som andrespråk, samisk 2 består av to deler. I del 1 prøves eleven i tekstforståelse i en gitt tekst. I tillegg til tekstforståelse blir det også gitt en eller to kortsvarsoppgaver. Oppgavene tar hensyn til at svaret skal være kort og vil derfor være avgrenset. Oppgavene vil være knyttet til temaet som blir gitt til forberedelsesdagen.

I del 2 får eleven velge mellom flere oppgaver, og hun/ han skal skrive en lengre sammenhengende tekst. I langsvarsoppgaven vil det som regel bli oppgitt sjanger eller valg mellom sjanger, men det viktigste vil likevel være at eleven former teksten slik at den er innenfor temaet, og at teksten kommuniserer. Hun /han skal lage en passende overskrift til den oppgaven de velger å besvare.

Samisk som andrespråk, samisk 3 (kompetansemål 1-7, felles for grunnskolen og videregående skole)

Eleven får oppgaver som er relatert til temaet som de fikk på forberedelsesdagen. Oppgavesettet i samisk som andrespråk, samisk 3 består av to deler. I del 1 prøves eleven i tekstforståelse i en gitt tekst. Hun/ han kan i tillegg få i oppgave å skrive en kort tekst. Oppgaven tar da hensyn til at svaret skal være kort og vil derfor være avgrenset. Oppgavene vil være knyttet til temaet som blir gitt til forberedelsesdagen.

I del 2 får eleven velge mellom flere oppgaver, og hun/ han skal skrive en lengre tekst. Det skal være formet som en sammenhengende tekst. Eleven kan velge

sjanger selv. Eleven skal skrive en tekst som er et relevant svar på problemstillingen i den oppgaven hun/han har valgt. Det er viktig at teksten kommuniserer med leseren. Hun/han skal også lage en passende overskrift til den oppgaven hun/han velger å besvare.

Kildebruk til eksamen i samisk som andrespråk, samisk 2 og 3

Læreplanen i samisk som andrespråk under *Grunnleggende ferdigheter* peker på viktigheten av å utvikle evne til kritisk vurdering og bruk av kilder.

Alle kilder som blir brukt til eksamen, skal oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til kildene. En kilde er en tekst som er tilgjengelig for andre, altså en publisert tekst. På forberedelsesdagen er det spesielt viktig å notere kilder som kan være relevante, ettersom de som blir brukt på eksamensdagen, skal oppgis i besvarelsen (jf. veiledningen del 1) Dersom eleven har med seg utskrift eller sitat fra nettsteder, skal adresse og nedlastingsdato oppgis.

Opplysninger som er allment kjent, behøver man ikke å dokumentere. Bruker eleven sine egne notater som støtte for eksamensbesvarelsen, regnes ikke det som en kilde. Tekster som eleven har fått utdelt på skolen, for eksempel sammendrag av lærerens forelesninger eller oversikter knyttet til ulike tema, er vanligvis ikke publiserte tekster. Men de kan være bygd på ulike kilder, og de kan føre til at deler av elevsvar fra samme skole blir veldig like. Elevene må være oppmerksomme på det og oppgi slikt materiell som kilde. De bør alltid oppgi kilden hvis de er i tvil.

Vurdering

Det er den samlede kompetansen eleven viser som ligger til grunn for vurderingen. Det blir gitt én karakter. Dersom det ved sensuren blir påvist at deler av eller hele besvarelsen er kopi av tekst som andre har produsert, vil den delen bli vurdert til laveste karakter.

Kompetansemål, kjennetegn på måloppnåelse og eksamen

Elevene kan bli prøvd i mål fra hovedområdene *skriftlig kommunikasjon og bevissthet om språk og kultur*. Sensor skal alltid vurdere helheten i besvarelsen. Eleven skal vise tekstkompetanse, både som leser og i sin egen tekstproduksjon. Hun/ han skal vise fagkunnskap fra språklige og litterære emner, med stoff hentet fra både samtid og historie, og vise evne til kritisk tenking og kildebevissthet. Oppgavene skal gi mulighet til å vise ulike grader av mestring i forhold til aktuelle kompetansemål.

En veiledning til sensor med kommentarer til enkeltoppgaver blir gjort kjent på eksamensdagen.

Nivå 10

Kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen for samisk som andrespråk, samisk 2 (nivå 1- 10)

	Karakter 2 Eleven kan	Karakter 3- 4 Eleven kan	Karakter 5- 6 Eleven kan
Helhet	skrive tekster som kommuniserer sporadisk og fungerer til en viss grad som en helhet svare delvis relevant på oppgaven	skrive tekster som kommuniserer og fungerer som en helhet svare til en viss grad relevant på oppgaven	skrive tekster som kommuniserer godt og er et utfyllende svar på oppgaven og fungerer godt som en helhet. svare relevant på oppgaven
Skrive-kompetanse Oppbygging (fra hoved-området skriftlig kompetanse)	skrive tekster med en viss tematisk sammenheng skrive tekster med en viss struktur i den valgte sjangeren bruke enkle språklige virkemidler i den valgte sjangeren	skrive tekster som viser tematisk sammenheng skrive tekster med synlig struktur i den valgte sjangeren bruke noen språklige virkemidler i den valgte sjangeren	skrive tekster med klar tematisk sammenheng skrive tekster med formålstjenlig struktur i den valgte sjangeren bruke mange språklige virkemidler i den valgte sjangeren
Språk, formelle ferdigheter (fra hoved-området skriftlig kompetanse)	skrive tekster der han/hun mestrer grunnleggende krav til ortografi, kongruens og formverk selv om norskspråklige ord og uttrykk forekommer bruke tegnsetting til en viss grad til en viss grad bruke kilder på en relevant måte	skrive tekster der han/hun til en viss grad mestrer ortografi, kongruens og formverk selv om enkelte norskspråklige ord forekommer bruke tegnsetting på en ryddig måte bruke kilder på en relevant måte	skrive tekster der han/hun mestrer ortografi, kongruens og formverk på tilfredsstillende måte bruke tegnsetting på en ryddig og nøyaktig måte bruke kilder på en relevant og kritisk måte
Forståelse av språk og kultur (fra hoved-området bevissthet om språk og kultur)	fortelle, gjøre rede for, utforske, forklare eller drøfte på en enkel måte noen språk- og kulturforhold med utgangspunkt i oppgaven. gjøre rede for noen historiske utviklingstrekk og andre faglige emner på en enkel måte	fortelle, gjøre rede for, utforske, forklare eller drøfte språk- og kulturforhold på en slik måte at det til en viss grad er et relevant svar på oppgaven gjøre rede for noen historiske utviklingstrekk og andre faglige emner på en til dels relevant måte	fortelle, gjøre rede for, utforske, forklare eller drøfte språk- og kulturforhold på en slik måte at det er et reflektert og relevant svar på oppgaven gjøre rede for noen historiske utviklingstrekk og andre faglige emner på en oversiktlig og relevant måte

Karakteren 1 uttrykker at eleven viser lavere måloppnåelse enn den som er beskrevet over.

Nivå 7

Kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen for samisk som andrespråk, samisk 3 (nivå 1- 7) for Vg 3 studieforberedende utdanningsprogram og påbygging til generell studiekompetanse / Vg 2 yrkesfaglig utdanningsprogram.
For grunnskole: samisk 2 (nivå 1-7) etter 10. årstrinn.

Kompetansenivå	Karakteren 2	Karakteren 4 og 3	Karakteren 6 og 5
Helhetsvurdering av teksten	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster som til en viss grad kommuniserer med mottaker	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster som stort sett kommuniserer med mottaker	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster som kommuniserer med mottaker
Oppbygging og innhold	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster med en viss struktur skrive tekster med en viss tematisk sammenheng til en viss grad fortelle, beskrive og/eller informere formålstjenlig skrive tekster som til en viss grad er i samsvar med oppgavens intensjon	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster som har en synlig struktur skrive tekster som stort sett har tematisk sammenheng stort sett fortelle, beskrive og/eller informere formålstjenlig skrive tekster som stort sett er i samsvar med oppgavens intensjon	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster med en klar struktur skrive tekster med tematisk sammenheng fortelle, beskrive og/eller informere formålstjenlig skrive tekster som er i samsvar med oppgavens intensjon
Språk	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster med en enkel språkføring og setningsoppbygging bruke et fåtall språklige virkemidler til en viss grad mestre grunnleggende formverk, rettskriving og tegnsetting	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster med en enkel språkføring og setningsoppbygging bruke noen språklige virkemidler stort sett mestre grunnleggende formverk, rettskriving og tegnsetting	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> skrive tekster med formålstjenlig språkføring og setningsoppbygging bruke ulike språklige virkemidler mestre grunnleggende formverk, rettskriving og tegnsetting

Karakteren 1 uttrykker at eleven viser lavere måloppnåelse enn den som er beskrevet over.

Vurderingsskjema til eksamen, samisk som andrespråk, samisk 2 Vg (nivå 10)

Skole	Gruppe		Eksaminandnr.	Fagkode	Oppg.nr.	Karakterforslag:
HELHET	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Kommunikasjon Svar på oppgavene						
Språk, formelle ferdigheter Tekstbinding Formverk Ordforråd Ortografi, syntaks Markering av sitat og kilder						
KORT SVAR	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Tekstforståelse Faglig innhold						
LANG TEKST	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Oppbygging Struktur Sammenheng Sjangertrekk Virkemidler						
Forståelse av språk og kultur Tekstforståelse Fortelle, gjøre rede for, utforske, forklare eller drøfte språk- og kulturforhold Kilde og sitatbruk						

Karakterforslag:

Vurderingsskjema til eksamen, samisk 3 Vg og samisk 2 grunnskolen (nivå 7)

Skole	Gruppe		Eksaminandnr.	Fagkode	Oppg.nr.	Karakterforslag:
HELHET	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Kommunikasjon Svar på oppgavene						
Språk Tekstbinding Formverk Ordforråd Ortografi, syntaks Markering av sitat og kilder						
KORT SVAR	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Tekstforståelse Faglig innhold						
LANG TEKST	6-5	4-3	2	1	Kommentarer	
Oppbygging Struktur Sammenheng Virkemidler						
Forståelse av språk og kultur Tekstforståelse Fortelle om, beskrive og/eller gjøre rede for språk- og kulturforhold						

Karakterforslag:

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no